

Pohádkový Nikl otevírá brány fantazie

12:00 | 27.4.2006

Radek Wohlmuth

Recenze - Jednu z méně viditelných poloh extvrdohlavce Petra Nikla představuje chebská Galerie výtvarného umění.

Tentokrát jde o Nikla ilustrátora. Výstava - v rámci několikaletého cyklu Kabinet kresby a grafiky - nabízí jeho práce na papíře, kterými provázal knihy (ať své či jiných autorů) od druhé poloviny 80. let, tedy v podstatě od doby, kdy končil na pražské AVU. Nikl (1960) měl ke knize a ilustraci silný vztah odjakživa, nakonec právě ilustracemi k Wildeovým pohádkám v roce 1987 diplomoval.

P. Nikl: Ch. Lord - Amuwapiho kniha, 1999

Autor: Archiv autora

Niklova imaginace je osobitá a byt' se projevuje mnoha způsoby, její tvářnost je jen jedna. Kdo má pro Nikla slabost, bude mít radost i z této výstavy. Příběhy se sice různí, ale Niklovo vidění - přestože není úplně identické a jeho rukopis se v rámci téměř dvaceti let, které výstava zahrnuje, vyvíjí - má konstantní základ.

Nikl není umělec velkých gest, ale svébytného prožitku a obrazotvornosti. Nikoho tak nemůže překvapit, že také jeho ilustrace jsou "jen" dalším oknem do jeho vlastního světa. Právě tím se můžou zdát neortodoxní a z určitého pohledu mají k těm klasickým pořádně daleko, i když zhusta využívají téměř tradičního uspořádání a konceptu.

Niklovy práce se od ostatních liší jak tvaroslovím, tak hloubkou. Už na první pohled je zřejmé, že respektují příčinný běh příběhu, ale nejsou ukoptěně popisné. Zasazují texty do vrstevnatého a bezčasého světa, který je společný pohádkám, legendám a vyprávěným příběhům - tak jako i umění Petra Nikla.

Jeho poetický vnitřní řád a svébytná mytologie mají zvláštní moc vtahovat, osobně zasáhnout; rozvíjené optické iluze, které jsou nedílnou součástí některých kreseb, pak působí jako klíč, který otevírá bránu vlastní fantazie. Přestože je zřejmé, že za ní nejsou jen příjemné stránky, člověk se nechá vést a vstoupí...

Také Niklovy techniky nejsou v rámci českého ilustrátorství úplně obvyklé. Některé patří spíš do hájemství dětského světa a tím se možná mimoděk ještě více blíží podstatě věci. Kromě hlubotiskových mezzotint, které pro ilustrace pravidelně používá třeba další skvělý umělec Jan Hísek, jsou to hlavně kresby tužkou, které Nikl koloruje pastelem nebo obyčejnými pastelkami.

P. Nikl: I. Pecháčková - Legendy o Golemovi, 2000

Autor: Archiv autora

Tento trochu infantilně vnímaný prostředek Nikla už dlouho fascinuje a poměrně často ho užívá i ve volné tvorbě. V rámci ilustrací dokonale umí

vytěžit křehkost projevu pastelek: nevybarvuje s jejich pomocí pouze kresby, ale koloruje jimi dokonce i své mezzotinty (což představuje poměrně neortodoxní přístup a slušný přestupek proti vžitým pravidlům klasické grafiky).

P. Nikl: O Rybabě a Mořské duši, 2002

Autor: ČTK

Chebská výstava má cenu už tím, že respektuje vlastní cyklický projekt - i výměnou za to, že jde proti trendům, které momentálně v rámci Niklova projevu představují spíš hravé instalace. Přitom není třeba dlouho přemýšlet o tom, co je divácky atraktivnější.

Nabízí se samozřejmě otázka, která z těchto cest je pravá, ale to se teprve ukáže. Každopádně je třeba přiznat, že i jako ilustrátor představuje Nikl osobnost, která je minimálně v domácích poměrech výjimečná a rozhodně si pozornost zaslouží. Nebýt Chebu, možná by si to člověk ani neuvědomil.

Petr Nikl: Ilustrace, Galerie výtvarného umění v Chebu, Výstava se koná do 21. května